

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету урбаністики та
просторового планування

/ А.М. Мамедов /
22 червня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Правознавство»

(назва освітньої компоненти)

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
192	Будівництво та цивільна інженерія ОП «Міське будівництво та господарство»

Розробники

Бабюк А.М., к.ю.н.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №12 від 21 червня 2022 року

Завідувач кафедри

(Перегуда Є.В.).

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено гарантом освітньої програми:
Міське будівництво та господарство

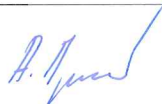
Гарант ОП

/Олексій ПРИЙМАЧЕНКО/
(підпис)

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол № 2 від «20» червня 2022 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (ОПП)	Кредитів на	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГ	р				
				Разом	у тому числі									
			Л	Лр	Пз									
192	Будівництво та цивільна інженерія (Міське будівництво та господарство)	3	90	30	14		16		1			3	3/5	

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (ОПП)	Кредитів на	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГ	р				
				Разом	у тому числі									
			Л	Лр	Пз									
192	Будівництво та цивільна інженерія (Міське будівництво та господарство)	3	90	30	14		16		1			3	3/5	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - одержання студентами правових знань з теорії держави і права, основних засад конституційного, адміністративного, цивільного та інших галузей права задля підвищення рівня їх правосвідомості та правової культури, сприяння виробленню уміння орієнтуватися у діючому законодавстві, правильному застосуванню правових норм у конкретних правовідносинах.

Завдання навчальної дисципліни «Правознавство»:

- навчити студентів самостійно аналізувати норми права та ситуації, в яких виникають правовідносини;
- навчити студентів виявляти проблеми та тенденції розвитку права України;
- навчити студентів самостійно досліджувати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати здобуті знання щодо законодавства України;
- розширювати правничий світогляд студентів;
- сприяти формуванню у студентів фундаментальних цінностей, таких як права та свободи людини і громадянина, демократія, активна громадянська позиція й інші, що складають основу демократичної правової держави і громадянського суспільства в Україні;
- підготувати студентів до сприйняття матеріалу наступних правознавчих курсів; сформувати навички роботи з основними юридичними документами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- оволодіти сучасними методами аналізу норм права, термінологічно-понятійним апаратом;
- зрозуміти сутність, природу та генезис правових явищ, вміти здійснювати їх аналіз та узагальнення, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки подій і процесів.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі будівництва та цивільної інженерії.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК09	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Фахові компетентності	
СК03	Здатність проектувати будівельні конструкції, будівлі, споруди та

	інженерні мережі, з урахуванням інженерно-технічних та ресурсозберігаючих заходів, правових, соціальних, екологічних, техніко-економічних показників, наукових та етичних аспектів і сучасних вимог нормативної документації у сфері архітектури та будівництва, охорони довкілля та безпеки праці.
СК07	Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у сфері архітектури та будівництва у непередбачуваних робочих контекстах.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
РН01	Застосовувати основні теорії, методи та принципи математичних, природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук, сучасні моделі, методи та програмні засоби підтримки прийняття рішень для розв'язання складних задач будівництва та цивільної інженерії.
РН09	Проектувати будівельні конструкції, будівлі, споруди, інженерні мережі та технологічні процеси будівельного виробництва, з урахуванням інженерно-технічних та ресурсозберігаючих заходів, правових, соціальних, екологічних, техніко-економічних показників, наукових та етичних аспектів, і сучасних вимог нормативної документації, часових та інших обмежень, у сфері архітектури та будівництва, охорони довкілля та безпеки праці.
РНФ09	Використовувати законодавчо-нормативну базу з питань містобудування та просторового планування. Прогнозувати перспективні соціальні вимоги та потреби, Виконувати розрахунки містобудівних показників, проводити оцінку проектних рішень.

Програма дисципліни

Змістовний модуль I

Лекції

Тема 1. Основи теорії держави. Виникнення держави. Теорії походження держави. Поняття та ознаки держави. Завдання та функції держави. Форма держави. Громадянське суспільство і правова держава.

Тема 2. Основи теорії права. Причини та умови виникнення права. Поняття права (сутність, принципи, функції). Джерела права. Система права.

Практичне заняття 1

Питання для опрацювання 1. Держава: її сутність і основні поняття. 2. Основні сучасні концепції держави. 3. Особливості формування державно-правових інститутів у різних народів. 4. Правова держава: її сутність і основні риси. 5. Риси, що відрізняють державну організацію від організації влади первісного суспільства. 6. Апарат держави і взаємодія

держави і особи. 7. Співвідношення і взаємодія держави і особи.

Практичне заняття 2

Питання для опрацювання 1. Місце і роль права в системі соціальних норм. 2. Загальна характеристика основних галузей права. 3. Реалізація норм права. 4. Правова норма: поняття, структура. 5. Походження і розвиток права. 6. Співвідношення об'єктивного і суб'єктивного права. 7. Правові пам'ятки українського народу. 8. Основні сучасні концепції права. 9. Формування державно-правові думки в Україні. 10. Правові системи в сучасному світі

Лекції

Тема 3. Основи конституційного права України. Народовладдя в Україні та форми його здійснення. Громадянство України як один з інститутів конституційного права. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України, гарантії їх дотримання.

Тема 4. Органи державної влади і місцевого самоврядування в Україні. Загальні засади організації державної влади в Україні. Референдум і вибори як способи безпосереднього волевиявлення народу: поняття, види. Виборчі системи. Порядок проведення виборів. Верховна Рада України, порядок роботи, повноваження. Президент України. Статус та повноваження. Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. Місцеве самоврядування в Україні. Органи судової влади України. Правоохоронні органи України.

Практичне заняття 3

Питання для опрацювання 1. Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні. 2. Державна символіка України. 3. Система органів державної влади в Україні 4. Виборна система та виборчий процес в Україні. 5. Порядок обрання та повноваження Президента України. 6. Порядок формування та повноваження Верховної Ради України. 7. Порядок формування та повноваження Кабінету Міністрів України. 8. Конституційний статус державної мови і мов національних меншин в Україні. 9. Права людини і громадянина: етапи розвитку та становлення. 10. Права і свободи людини і громадянина в Україні. 11. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України, гарантії їх дотримання. 12. Територіальний устрій України.

Практичне заняття 4

Питання для опрацювання 1. Основні засади діяльності Верховної Ради України. 2. Повноваження Президента України. 3. Основні завдання Кабінету Міністрів України та органів державної виконавчої влади України. 3. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. 4. Місцеве самоврядування в Україні. 5. Поняття та структура органів судової влади України.

Змістовний модуль II

Лекції

Тема 5. Основи адміністративного права України. Адміністративно-правові відносини. Адміністративні правопорушення. Поняття складу адміністративного правопорушення. Адміністративна відповідальність та порядок її застосування.

Тема 6. Основи цивільного права України. Цивільне право України: поняття і система. Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Цивільно-правові відносини. Право власності. Цивільно-правовий договір.

Тема 7. Сімейне право України. Сім'я та шлюб за сімейним законодавством. Умови і порядок укладання та розірвання шлюбу. Шлюбний контракт. Особисті та майнові права та обов'язки подружжя. Взаємні права та обов'язки батьків та дітей. Опіка і піклування.

Практичне заняття 5

Питання для опрацювання: 1. Державна служба: поняття, правовий статус державних службовців. 2. Особливості серійних злочинів проти особи. 3. Особливості кримінальної та адміністративної відповідальності неповнолітніх. 4. Адміністративні правопорушення та їх суб'єкти. 5. Співучасть у злочині. 6. Обставини, що пом'якшують та обтяжують кримінальну відповідальність.

Практичне заняття 6

Питання для опрацювання 1. Цивільно-правові договори: поняття і види. 2. Цивільно-правова відповідальність: поняття, види та підстави. 3. Особисті немайнові права громадянина 4. Окремі види цивільно-правових договорів. 5. Конкуренція і її значення для розвитку ринкових відносин на Україні. 6. Підприємництво в Україні. 7. Цінні папери і їх обіг. 8. Авторське право. 9. Спадкове право в Україні і та в інших країнах.

Практичне заняття 7

Питання для опрацювання: 1. Порядок укладання шлюбу і створення сім'ї. 2. Опіка і піклування. 3. Права та обов'язки власників і наймачів житлового приміщення. 4. Шлюбний контракт. 5. Усиновлення (удочеріння).

Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах,

наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання:

1. Верховна Рада України – вищий орган законодавчої влади.
2. Інститут Президента в Україні.
3. Кабінет Міністрів України – вищий орган виконавчої влади.
4. Судова система України: суди загальної юрисдикції.
5. Судова система України: суди спеціальної юрисдикції.
6. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції.
7. Інститут омбудсмана в Україні і світі.
8. Уповноважений Президента з прав дитини.
9. Органи місцевого самоврядування й управління в Україні.
10. Органи прокуратури України.
11. Органи внутрішніх справ України.
12. Служба безпеки України.
13. Державна податкова служба України.
14. Нотаріат України.
15. Адвокатура України.
16. Інститут громадянства в Україні.
17. Політико-правовий статус особи і громадянина.
18. Інститут виборів в Україні.
19. Інститути безпосередньої демократії.
20. Особливості цивільно-правової відповідальності за правопорушення у сфері будівельної діяльності.
21. Особливості цивільно-правової відповідальності за правопорушення у сфері інформаційних технологій.
22. Особливості адміністративно-правової відповідальності за правопорушення проти довілля.
23. Особливості адміністративно-правової відповідальності за правопорушення у сфері будівельної діяльності.
24. Особливості кримінально-правової відповідальності за правопорушення проти довілля.

25. Особливості кримінально-правової відповідальності за правопорушення у сфері будівельної діяльності.

26. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж в кримінальному законодавстві України.

Методи навчання

Вивчення курсу «Правознавство» здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над першоджерелами та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань (курскових робіт), модульного контролю, складання заліку.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне правове поле, знайомить з найбільш важливими проблемами сучасної юридичної науки (світової та вітчизняної), забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової та вітчизняної соціогуманітарної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами джерел, практики його застосування, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички правового аналізу новітніх історико-правових процесів та явищ.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук і права (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані юридичні знання, зокрема вникнути в специфіку здійснення митного контролю та митного оформлення.

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом.

Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10-15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді включає такі форми участі в семінарі: доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево в ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів на початку вивчення дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю та оцінювання знань

Методи контролю

Основні форми участі здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;

- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту здобувачем на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачі можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

При оцінюванні знань студентів використовується чотирибальна шкала оцінювання (5, 4, 3, 2), яка водночас приводиться у відповідність до європейської шкали оцінювання ECTS за таблицею:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017

		року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота		ІЗ	Сума
ЗМ1	ЗМ2		
40	30		
		30	100

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники:

1. Правознавство [Текст] : підручник / [Г. І. Балюк та ін.] ; відп. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. В. Дзера ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, юрид. ф-т. – 11-те вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2017. – 629 с.

2. Гавриш, С.Б. Правознавство / С.Б. Гавриш, В.Л. Сутковий, Т.М. Філіпенко. - К. : Генеза, 2010. - 416 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pidruchnyk.com.ua/405-pravoznavstvo-gavrish-sutkoviy-flpenko-10-klas.html>.

3. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підруч. / В. Л. Федоренко ; М-во юстиції України, Нац. акад. держав. упр. при Президентові України. – Київ : Ліра-К, 2016. – 616 с.

4. Цивільне право України. Загальна частина [Текст] : підручник / за ред. О. В. Дзери, д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України, засл. юриста України [та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 4-те вид., переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2017. – 976 с.

5. Сімейне право України [Текст]: підручник / [Т. В. Боднар, В. С. Гопанчук, О. В. Дзера та ін.]; за заг. ред. Т. В. Боднар та О. В. Дзери. - Київ: Юрінком Інтер, 2016. - 519 с.

6. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / [Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.

Навчальні посібники:

1. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 360 с.

2. Правознавство навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.subject.com.ua/pravo/kurilo.html>

3. Трофанчук Г.І. Історія держави та права: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 568 с.

4. Адміністративне право: актуальні питання та інноваційні ідеї / С.В. Петков, Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболев. Київ: Юркнига, 2019. 148 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.96 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

6. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

7. Цивільний кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

8. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб від 09.04.1992 р. № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>.

9. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>

10. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. № 2811-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.

Інформаційні ресурси

Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www ubuv gov](http://www.ubuv.gov).

Національна парламентська бібліотека. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http //www uplu kiev ua/](http://www.uplu.kiev.ua/). Державна науково-технічна бібліотека України (Київ). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http//www gutb/ u-t/ org/](http://www.gutb/u-t/org/)

Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http//www ognb odessa ua](http://www.ognb.odessa.ua).

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://korolenko/ kharkov](http://korolenko/kharkov).

Vuzlib. Економіко-правова бібліотека. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// vuzlib.net](http://vuzlib.net).

Бібліотека Київського Національного університету будівництва і архітектури. - [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

Освітній сайт Київського Національного університету будівництва і архітектури. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/